

Debatt

”Missa inte vikten av fysisk aktivitet”

Foto: Gorm Kallestad/NTB

När stöd till barn och unga med NPF nu ska förbättras är det avgörande att inte missa betydelsen av fysisk aktivitet. Det är ofta en avgörande pusselbit och insatser behövs, skriver debattörer.

- ① Det här är en argumenterande text med syfte att påverka. Åsikterna som uttrycks är skribentens egna.

DEBATT | NPF

Regeringen har nu tillsatt en nationell delegation för att förbättra stödet till barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar – NPF. Det är ett viktigt initiativ. Men om ambitionerna ska omsättas i praktiken behöver en av pusselbitarna få större uppmärksamhet – fysisk aktivitet och hur samhället organiserar stödet kring den.

I augusti börjar skolan igen. För de flesta barn innebär skolstarten rutiner, klasskamrater och vardag. För många barn med NPF och problematisk skolfrånvaro innebär den i stället ännu ett läsår där de står utanför både undervisningen och skolans hälsofrämjande arbete.

Barn med NPF löper hög risk för problematisk skolfrånvaro, psykisk ohälsa och fysisk inaktivitet. Samtidigt finns ett omfattande vetenskapligt stöd för att fysisk aktivitet främjar barns fysiska och psykiska hälsa, delaktighet och välbefinnande, och kan utgöra en viktig skyddsfaktor för framtida psykisk ohälsa. När ett barn inte längre regelbundet går till skolan försvinner ofta också tillgången till idrottsundervisning, rörelsepauser, rastaktiviteter och andra naturliga sammanhang för fysisk aktivitet. För många barn ersätts den inte av någon annan insats.

Det finns idag ingen aktör med ett tydligt ansvar för att säkerställa att dessa barn fortsatt får stöd att vara fysiskt aktiva. Skolan ansvarar för utbildning men inte behandling. Specialistvården har viktiga uppdrag men saknar ofta förutsättningar att möta barnens behov av stöd kring fysisk aktivitet. Samtidigt får vårdnadshavare själva försöka hitta aktiviteter, samordna kontakter och motivera sina barn – mitt i en redan ansträngd vardag.

Problemet är inte att kompetens eller uppdrag saknas. Problemet är att vi inte använder den kompetens som redan finns.

I Västra Götalandsregionen har primärvårdsrehab ett tydligt uppdrag att identifiera riskgrupper, erbjuda behandling vid otillräcklig fysisk aktivitet, arbeta hälsofrämjande, samverka med andra vårdaktörer och främja patienters möjlighet att delta i studier och arbetsliv. Där finns fysioterapeuter och arbetsterapeuter med kompetens att identifiera hinder för fysisk aktivitet, bedöma motorik och aktivitetsförmåga samt tillsammans med barnet och familjen hitta individanpassade lösningar som gör fysisk aktivitet möjlig i vardagen. Samtidigt möter barn med NPF sällan fysioterapeuter eller arbetsterapeuter i de verksamheter där de oftast får stöd, exempelvis elevhälsan, mottagningar för ungas psykiska hälsa (UPH) och BUP. Därför blir deras kompetens sällan en naturlig del av det samlade stödet. Resultatet blir ett glapp mellan uppdrag och praktik.

Konsekvensen blir att fysisk aktivitet sällan blir en integrerad del av de samordnade stödinsatser som erbjuds barn med NPF och problematisk skolfrånvaro. Vårdnadshavare får ofta själva samordna kontakterna mellan olika verksamheter samtidigt som professioner efterfrågar tydligare ansvarsfördelning och fungerande samverkansstrukturer.

Det behöver inte vara så.

Stöd för fysisk aktivitet behöver bli en självklar del av de samordnade insatser som erbjuds barn med NPF och problematisk skolfrånvaro. Skola, elevhälsa, primärvård, specialistvård och socialtjänst behöver arbeta tillsammans utifrån barnets behov, med tydliga strukturer för samverkan och ansvarsfördelning.

För att undersöka hur detta kan göras drivs idag, med stöd från Innovationsfonden i Västra Götalandsregionen, ett innovationsprojekt där nya arbetssätt utvecklas och testas för att fysisk aktivitet ska bli en naturlig del av stödet till barn med NPF och problematisk skolfrånvaro. Projektet genomförs tillsammans med berörda verksamheter, barn och unga med egen erfarenhet samt vårdnadshavare. Erfarenheterna från projektet kan bidra till delegationens fortsatta arbete när stödet till barn med NPF ses över.

När delegationen nu utformar sina förslag behöver fysisk aktivitet bli en självklar del av de nationella stödinsatserna, där primärvårdens rehabiliteringskompetens ges en tydlig roll.

Om regeringen menar allvar med att förbättra stödet till barn med NPF får fysisk aktivitet inte längre vara den pusselbit som saknas.

Susanne Beischer

docent i fysioterapi, leg fysioterapeut, Göteborgs universitet och Sportrehab Lindholmen

Jeanette Molnar

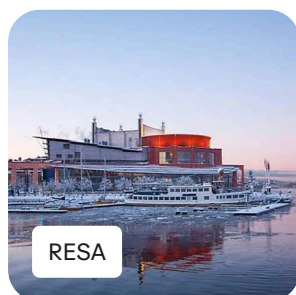
leg arbetsterapeut, Sportrehab Domkyrkan

Malin Sundström

leg fysioterapeut, Sportrehab Frölunda

artikelförfattarna är verksamma inom innovationsprojektet ”Barn och unga med NPF och problematisk skolfrånvaro – hur kan vi främja fysisk aktivitet?”

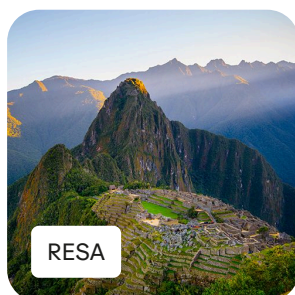
SvDAccent

RESA

8 450 kr

**Nyårsresa till
Göteborg**

RESA

99 800 kr

**Anderna – en
drömresa till...**

RESA

23 790 kr

**Julkryssning på
Rhône**

BOK

319 kr

**Att styra i
Kremls st**

Läs även

Kultur • 6 juni

**”Varje frånvaroanmälan
skär som kniv i magen”**